

Sabina Cisek
Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Jagielloński

Referat wygłoszony na IV Krajowym Forum Informacji Naukowej i Technicznej,
Zakopane, 2-5 września 1997

Opublikowany jako: Arcisz, Sabina (1998). Internet jako źródło informacji biznesowej. W: IV Krajowe Forum Informacji Naukowej i Technicznej, Zakopane 2-5 września 1997. Materiały Konferencyjne. Warszawa: PTIN, s. 303-308.

INTERNET JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI BIZNESOWEJ

Internet, ogólnoswiatowa, zdecentralizowana sieć sieci komputerowych oferuje różnorodne usługi oraz wielki potencjał informacyjny.

Celem tego referatu jest pokazanie wybranych zagadnień jednego z wielu aspektów Internetu - mianowicie jego funkcjonowania jako źródła informacji gospodarczej¹ - z punktu widzenia bibliotekarza / pracownika informacji. Pominięte zostaną zatem definicja i opis działania sieci, które zresztą albo są doskonale znane albo łatwe do odnalezienia w piśmiennictwie fachowym².

Burzliwy rozwój Internetu w ciągu ostatnich kilku lat uczynił z niego obfite i wszechstronne źródło wszelkiego typu informacji - faktograficznej, bibliograficznej, pełnotekstowej a także graficznej i audiowizualnej. Zakres tematyczny zasobów sieciowych jest praktycznie nieograniczony. Internet to przyjazne użytkownikowi źródło o charakterze uniwersalnym. Tym niemniej zarówno efektywne wyszukiwanie żądanych wiadomości oraz ocena ich wiarygodności mogą stwarzać rozliczne problemy. Wielkość zasobów, łatwy do nich dostęp, swoboda umieszczania w sieci dowolnych, w tym niekoniecznie rzetelnie sprawdzanych informacji owocują - z jednej strony - kreatywnością, dynamicznością rozwoju, nieskrępowaną wymianą myśli, z drugiej jednak

¹ Terminy „informacja gospodarcza”, „informacja biznesowa” i angielski „*business information*” są w referacie używane zamiennie (mimo tego, iż istnieje podejrzenie, że dokładniejsza ich analiza mogłaby wykazać pewne między nimi różnice) - ze względów stylistycznych oraz z uwagi na to, że referat nie jest poświęcony zagadnieniom terminologicznym czy teoretycznym.

² Np.: J. Rafa, *Internet od podstaw* (cz. 1), „Internet” 1997, nr 3, s. 14-19; tenże, *Internet od podstaw* (cz. 2), „Internet” 1997, nr 4, s. 18-21.

strony - mogą być powodem wspomnianych trudności. Rozwiązaniem oczywiście nie jest wprowadzenie jakiegś centralnej kontroli, cenzury itp. lecz wypracowanie skutecznych metod poruszania się po „oceanie” informacji. Bibliotekarze i pracownicy informacji potrafią zresztą robić to od zarania istnienia naszej profesji, zmienia się tylko - pod względem formy i treści - świat informacji.

Referat jest próbą wskazania - w ogólnym zarysie i wyborze - efektywnych sposobów pracy z wirtualną informacją biznesową.

Wyjaśnienia domaga się termin „informacja biznesowa”. Ogólnie rzecz biorąc jest to albo informacja o treści gospodarczej (kryterium merytoryczne) albo informacja dla biznesu, przydatna dla podejmowania decyzji i ostatecznie służąca osiągnięciu celu działania firm, tj. zdobyciu zysków (kryterium celu)³.

Dodać należy, iż różne aspekty zagadnienia Internetu jako źródła informacji gospodarczej doczekały się w Polsce własnych opracowań⁴. Także międzynarodowe środowisko profesjonalnych bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej zauważyło już dobrych kilka lat temu, iż Internet może być tutaj nieocenionym źródłem. Anglojęzyczna literatura przedmiotu w tym zakresie jest obfita. Periodyki z dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz pokrewnych zamieszczają wiele wypowiedzi omawiających problematykę informacji biznesowej w Internecie⁵.

Można pokusić się o stwierdzenie, iż wszystkie obecnie oferowane w Internecie usługi - email, listy dyskusyjne, ftp, gopher, telnet, WWW etc. mogą spełniać rolę źródła

³ Dokładniejsze omówienie informacji biznesowej jako takiej, jej użytkowników, potrzeb informacyjnych w tym zakresie etc. znajduje się m.in. w moim referacie wygłoszonym na III Krajowym Forum: S. Arcisz, *Potrzeby informacyjne w gospodarce rynkowej*, „III Krajowe Forum Informacji Naukowej i Technicznej, Jastrzębie-Zdrój 29.05 - 2.06.1995 r. Materiały Konferencyjne”, [Warszawa 1995].

⁴ Np.: W kolejnych - począwszy od nr 4/ 1997 - numerach miesięcznika „Internet” ukazuje się rubryka pod red. Leszka Nowaka *Firma w Internecie. Sieciowy poradnik dla ludzi biznesu*; cykl publikacji Tomasza Smolenia w czasopiśmie „Marketing w Praktyce”: *Marketing w Internecie*, 1996 nr 9/10, s. 5-8, *Reklama w sieci*, 1996 nr 11, s. 12-13, *Marketing na stronach WWW*, 1996 nr 12, s. 5-8; W. Gawarecki, *Handel w Internecie*, „Dziennik Polski” 27 marzec 1997, s. 43; Z. Ruszczyk, *Internet w biznesie*, Gdańsk 1997.

⁵ Np. - anglojęzyczne wydawnictwa ciągle: „The Information Advisor”, „Internet Research”, „InfoAlert”, „Business Information Alert: Sources, Strategies and Signposts for Information Professionals” (<http://www.alertpub.com>), „Journal of Business and Finance Librarianship”. Przykładowe artykuły - poświęcone wybranym zagadnieniom z zakresu informacji biznesowej: M. Riley, *Riley's Guided Tour: Job Searching on the Net*, „Library Journal” 1996, vol. 121, no. 15, pp. 24-27; C. Murphy, J. McLaughlin, *Discover: Financial Information*, „Managing Information” March 1997, vol. 4, no. 3, pp. 27-30.

informacji gospodarczej i ekonomicznej. Szczególnie interesujące wydają się jednakowoż poczta elektroniczna, listy dyskusyjne oraz World Wide Web.

Email

Poczta elektroniczna rozważana w kontekście informacji biznesowej jest - w oczywisty sposób - medium dla bezpośredniej wymiany wiadomości między zainteresowanymi użytkownikami, specjalistami *business information* oraz przedstawicielami świata biznesu. Bibliotekarze z reguły pracują z opublikowanymi źródłami, informacją pochodną - a ich profesjonalizm polega m.in. na wiedzy - jakie istnieją na dany temat źródła, jak z nich korzystać i gdzie je znaleźć. Ze względu na specyfikę informacji biznesowej oraz jej użytkowników, którzy często potrzebują trudno dostępnych wiadomości w bardzo krótkim czasie szczególnie - i bodaj większą niż w przypadku innych obszarów działalności informacyjnej rolę⁶ - odgrywa informacja pierwotna i bezpośrednie konsultacje z ekspertami, przedstawicielami przedsiębiorstw, izb gospodarczych, stowarzyszeń, ministerstw oraz - co równie ważne - innymi bibliotekarzami biznesowymi i brokerami informacji. Email jest w tej sytuacji doskonałym narzędziem, ponieważ zapewnia odpowiednią szybkość przekazu nie indukując jednocześnie psychologicznego przymusu, który niejednokrotnie towarzyszy kontaktom telefonicznym.

Listy dyskusyjne

Internetowe listy dyskusyjne są tworzone przez grupy ludzi, zainteresowanych pewnym zagadnieniem, problemem, dziedziną nauki czy wykonujących ten sam zawód, chcących na bieżąco wymieniać poglądy oraz porozumiewających się ze sobą za pomocą poczty komputerowej i specjalnego oprogramowania umożliwiającego wysyłanie korespondencji jednocześnie do setek lub tysięcy uczestników danej listy. Niektóre z list są otwarte dla każdego, w innych można brać udział dopiero wówczas, gdy zostanie się zaakceptowanym przez ich właściciela i/lub wydawcę (redaktora, moderatora). W sieci funkcjonują tysiące list dyskusyjnych o bardzo zróżnicowanym charakterze, zakresie i zasięgu, dostępności dla publiczności etc. (archiwum znajduje się na serwerze <http://www.dejanews.com>). Są wśród nich zarówno listy o tematyce żartobliwej, towarzyskiej - jak i takie, w ramach których toczy się poważny, profesjonalny dyskurs. Te

⁶ Na zjawisko to zwracają uwagę cieszący się autorytetem autorzy - bibliotekarze biznesowi, np. M.R.Lavin, *Business information: how to find it, how to use it*, USA 1992

ostatnie, grupujące specjalistów z jakiejś dziedziny są nieocenionym źródłem błyskawicznej, bezpłatnej i wiarygodnej informacji, w tym takiej, która prawdopodobnie byłaby nieosiągalna przy użyciu innych, klasycznych środków i metod.

Zagadnieniom informacji gospodarczej i pokrewnym poświęcone są m.in. INTERNATIONAL BUSINESS LIST oraz BUSLIB-L (Business Librarians' Discussion List). Obydwie listy mają właścicieli i są moderowane.

Pierwsza z nich, skierowana do przedstawicieli międzynarodowego środowiska biznesu ma wspomóc nawiązywanie kontaktów, poszukiwanie partnerów gospodarczych, wymianę informacji oraz zasobów itp⁷.

BUSLIB-L - z kolei - to forum bibliotekarzy, brokerów informacji, wydawców, przedsiębiorców, naukowców i innych specjalistów z całego świata związanych zawodowo z działalnością na polu informacji biznesowej⁸. Dla przykładu - w efekcie prowadzonych rozważań sporządzono spis najlepszych biznesowych stron WWW, zestawiono wirtualną bibliografię podstawowych, najważniejszych źródeł informacji gospodarczej (*business core collection*); dowiadujemy się także - bez większego trudu - gdzie można znaleźć

⁷ „The INTERNATIONAL BUSINESS LIST is a moderated public Internet mailing list that seeks to provide a bridge between business people in all lands and provide them a way to make contacts, find new trading partners and share resources. It will be a highly professional, polite, and information-rich business network. (...) It is free and open to businesses around the world. What you will find in the INTERNATIONAL BUSINESS LIST: Contacts, partners and business-people around the world to work with, wanted/seeking agents, sales representatives, licensees, distributors, resources including global, regional and national information sources from countries around the world plus questions/answers to your international business questions.”

Date: Wed, 26 Mar 1997 13:41:43 GMT

<http://www.earthone.com/internat.html>

⁸ „FOCUS OF THE LIST "BUSLIB-L":

BUSLIB-L is an electronic discussion forum dealing with all issues related to the collection, storage, and dissemination of Business Information within a library setting, regardless of format. Topics of discussion may include: collection development, handling and weeding of materials, CD-ROM and online databases, user services, bibliographic instruction, public relations, reference materials, vendor relations, etc.

BUSLIB-L will also accept: job postings, announcements of conferences, and calls to authors, if they are pertinent to business librarianship. BUSLIB-L can also serve as a forum for locating reference materials that are not otherwise locatable locally (...). BUSLIB-L is intended to be read by librarians who work with business information sources in all types of libraries (ie: public, academic, corporate, government, and consortium libraries) across the globe.”

Date: Wed, 20 Nov 1996 11:22:49 -0700

From: L-Soft list server at IDBSU (1.8b) <LISTSERV@IDBSU.IDBSU.EDU>

dane o wielkości australijskiego eksportu owoców i warzyw, na jakim serwerze umieszczono księgę adresów latynoamerykańskich związków zawodowych lub jak się nazywa i na czym polega system klasyfikacji produktów obowiązujący w Unii Europejskiej. Autorka, uczestnicząc od prawie roku w toczącej się w ramach BUSLIB-L wymianie - na zasadzie wzajemności - wiadomości, danych, poglądów, projektów badawczych etc. skłonna jest uznać tę listę (a zapewne i inne o podobnym obliczu) za wysoce sprawne źródło rzetelnej informacji.

World Wide Web

Wydaje się, iż istnieją co najmniej dwie strategie poszukiwania konkretnych danych biznesowych w WWW. Pierwsza z nich, związana z wykorzystaniem uniwersalnych tzw. wyszukiwarek (przeszukiwarek, *search engines*) i katalogów internetowych ma zastosowanie przede wszystkim wówczas, gdy nie jesteśmy pewni gdzie i jak rozpocząć naszą kwerendę. Serwisy te oferują dostęp (z użyciem kryteriów rzeczowych i formalnych) do tysięcy, a często milionów stron „pajęczyny”. Druga - zdaniem autorki bardziej efektywna - oparta jest na znajomości adresów serwerów i stron specjalistycznych, poświęconych szeroko rozumianej informacji gospodarczej oraz cieszących się uznaniem profesjonalnej części społeczności internetowej.

Wyszukiwarka internetowa to serwis indeksujący miliony stron, najczęściej automatycznie, bez użycia jakichś szczególnych technik selekcji. W efekcie, przy wyszukiwaniu np. za pomocą słów kluczowych oprócz cennych wiadomości otrzymujemy pewną, z reguły dość dużą, ilość „śmieci” - co powoduje powstanie klasycznego szumu informacyjnego. W niektórych przypadkach pozytywne efekty przynosi skonstruowanie precyzyjnych oraz rozbudowanych kryteriów wyszukiwawczych (z zastosowaniem na przykład operatorów boolowskich).

Oto wybrane uniwersalne zakresowo oraz wysoce popularne ogólnoświatowe przeszukiwarki i serwery katalogujące:

- AltaVista (<http://altavista.digital.com/>)
- HotBot (<http://www.hotbot.com/>)
- Lycos (<http://www.lycos.com/>)
- MetaCrawler (<http://www.metacrawler.com/>)
- WebCrawler (<http://www.webcrawler.com/>)
- Yahoo! (<http://www.yahoo.com/>).

Spośród polskich (i w języku polskim!) tego rodzaju serwisów można wymienić:

- Netoskop (<http://www.chip.pl/>)

- Optimus Net (<http://www.onet.pl/>)
- PolishWorld (<http://www.polishworld.com/>)
- PolskaOnline (<http://www.korpo.pol.pl/>)
- Sieciowid (<http://sieciowid.pol.pl/>)
- Wirtualna Polska (<http://wp.cnt.pl/>).

Warto dodać, iż wskazane źródła nie są kompletne, różnią się też między sobą proponowanymi sposobami przeszukiwania sieci czy zasobami informacyjnymi, zatem zasadne jest wykorzystanie kilku z nich.

Posłużenie się drugą z wymienionych strategii wyszukiwania danych gospodarczych w Internecie wymaga, jak już wspomniano, odwołania się do witryn/serwisów tematycznych poświęconych wyłącznie lub przede wszystkim informacji biznesowej. Istniejące strony tego rodzaju zostały przygotowane m.in. przez bibliotekarzy biznesowych i internetowych (*cybrarians*) z bibliotek publicznych, naukowych, specjalnych, firmowych itd., brokerów informacji, naukowców z dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz ekonomii, specjalistyczne agendy rządowe wielu państw, a wreszcie przez uznanych komercyjnych producentów i dostawców źródeł informacji. Bogactwo oraz różnorodność dostępnych wiadomości mogą zaskakiwać - i to nie tylko stawiającego pierwsze kroki w sieci specjalistę *business information*.

Do interesujących punktów startowych dla poszukiwań informacji biznesowej - w dużej mierze o charakterze metakatalogów, tj. serwisów odsyłających do innych serwisów, które z kolei kierują do biznesowych *websites* - z pewnością należą:

na świecie

- A Business Compass (<http://www.abcompass.com/>) - serwis odpłatny
- A Business Researcher's Interests (<http://brint.com/interest.html>)
- BUBL LINK: 330 Business (<http://link.bubl.ac.uk/business/>)
- Business & Finance Resources
(<http://www.library.okstate.edu/dept/sed/PRESTAMO/anne2.htm>)
- Business Information Sources on the Internet - Sheila Webber
(<http://www.dis.strath.ac.uk/business/>)
- Business Websites (Lippincott Library of the Wharton School, University of Pennsylvania) (<http://www.library.upenn.edu/resources/business/business.html>)
- Carol's Guide to Reference Sources (<http://www.idbsu.edu/carol/>)
- FINweb (<http://www.finweb.com/>)
- Interesting Business Sites on the Web (<http://www.owi.com/netvalue/>)
- International Business Resources Page
(<http://sunsite.unc.edu/reference/moss/business/>)

- Internet Business Research Hot List (<http://www.montague.com/scip/cihot1.html>)
- Internet Resources in Business and Economics (<http://www.lib.berkeley.edu/BUSI/bbg18.html>)
- Krislyn's Strictly Business Sites (<http://www.krislyn.com/sites.html>)
- Nijenrode Business Webserver (<http://www.nijenrode.nl/nbr/>)
- SCIP Web Journal (<http://www.montague.com/scip/scipweb.html>)
- WebEc - World Wide Web Resources in Economics (<http://www.helsinki.fi/WebEc/>)

w Polsce

- Polska Sieć Biznesowa - The Polish Business Network (<http://www.poland-biz.net>) - nastawiona na biznes polonijny i międzynarodowy
- Polska Strona Domowa - Ekonomia i Biznes (<http://plwww.fuw.edu.pl/pl/kategoria/>)
- Towarzystwo Gospodarcze w Warszawie (<http://www.tg.com.pl>)

oraz wiele innych.

W obrębie informacji biznesowej wyróżnia się często:

- informację o firmach i branżach
- informację o rynkach
- informację finansową
- informacje o produktach i usługach
- informację ogólną⁹.

Do wiadomości z zakresu wszystkich tych kategorii można dotrzeć przy wykorzystaniu wymienionych już wyszukiwarek i metakatalogów - a także poprzez serwery narodowe, regionalne, miejskie (np. serwer <http://www.webwombat.com.au/> odsyła do 2.1 miliona australijskich *web pages* a <http://Canada-NY.org> oferuje dostęp do wachlarza informacji o Kanadzie). Prócz tego istnieją witryny specjalistyczne. Wymieńmy kilka z nich.

Szczegółową informację o firmach amerykańskich i światowych znajdziemy na stronie The Annual Reports Library (<http://www.zpub.com/sf/arl/>) albo poprzez elektroniczne „żółte kartki” (<http://www.worldyellowpages.com/>). Polskie przedsiębiorstwa i organizacje ujęte są m.in. przez serwisy TeleAdreson - Katalog Polskich Firm (<http://www.teleadreson.com.pl/>), Business Foundation Book (<http://www.bf.com.pl/>) oraz witryny providerów internetowych (np. Przegląd Firm GiGa TELESERVICE - <http://www.giga.com.pl/firmy.htm>).

⁹ Bardziej szczegółowo omawiam to zagadnienie w moim referacie „Potrzeby informacyjne w gospodarce rynkowej” - zob. przyp. 3.

Informację finansową - bieżącą i retrospektywną - o giełdzie, pieniądzu, papierach wartościowych, kursach walut a także spółkach akcyjnych znajdziemy na stronach domowych Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych (<http://yogi.ippt.gov.pl/gielda/>), polskich banków i biur maklerskich etc.¹⁰. Spośród tych ostatnich szczególnie popularny wydaje się serwis Domu Maklerskiego Banku Ochrony Środowiska (<http://www.dmbos.com.pl/dmbos/>), gdzie oprócz aktualnych notowań giełdowych, analiz firm itp. można także zaznajomić się z definicjami specjalistycznych terminów oraz przeczytać minipodręcznik dotyczący giełdy jako takiej. Kursy walut z całego świata wraz z możliwością ich wzajemnego przeliczania znajdują się pod adresem <http://www.xe.net/currency/> - Universal Currency Converter. Global Securities Information (zawierający m.in. odpłatny serwis LIVEDGAR) oferuje World Stock Exchanges - dostęp do giełd papierów wartościowych we wszystkich prawie krajach (<http://www.gsonline.com/exchange.htm>).

Przykładem wirtualnej informacji o produktach i usługach będzie witryna rolniczej Giełdy Poznańskiej S.A. - <http://www.tg.com.pl/tgbazy/gppoznan/> czy też angielskojęzyczna strona o plastiku - <http://www.plasticsnews.com/>.

Kolejną interesującą kategorię oraz punkt startowy poszukiwań - w kontekście informacji o rynkach oraz ogólnej informacji biznesowej - tworzą katalogi czasopism elektronicznych (odsyłające m.in. do tak ważnego źródła jakim są czasopisma branżowe) oraz serwery obsługujące ciągle aktualizowane bieżące wiadomości, nowości (*news services*). Oto kilka przykładowych adresów:

na świecie

- Central Europe Online (<http://www.cetraleurope.com/>)
- <http://www.compassware.com>
- <http://www.eneews.com>
- <http://www.farcast.com>
- NewsPage (<http://bn.newspage.com/>)
- Newspapers Online (<http://www.newspapers.com/>)
- The New York Times (<http://www.nytimes.com/>)
- The PointCast Network (<http://www.pointcast.com/>)¹¹
- The Ultimate Collection of News Links (<http://pppp.net/links/news/>)

¹⁰ Adresy WWW i omówienie zawartości polskich stron domowych dotyczących informacji finansowej można znaleźć m.in. w artykule: S. Stopiński, *Giełdy w Internecie. Warszawska Giełda Papierów Wartościowych*, „Internet” 1997, nr 4, s. 46-47.

¹¹ Serwis PointCast opisany jest m.in. w artykule: K. Kowalski, *PointCast. Aktualności na życzenie*, „Internet” 1997, nr 6, s. 26.

w Polsce

kompletna lista czasopism elektronicznych sporządzona w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UJ - <http://www.miks.uj.edu.pl/ibin/>.

Korzystanie z dotychczas wskazanych serwisów jest - z nielicznymi wskazanymi wyjątkami - bezpłatne, czasami wymaga rejestracji. Osobną grupę stanowią usługi częściowo lub całkowicie odpłatne, osiągalne poprzez Internet. Właściwie wszyscy liczący się producenci biznesowych źródeł informacji, operatorzy hostów, właściciele wielkich serwisów informacyjnych, brokerzy informacji udostępniają swoje produkty w sieci oferując jednocześnie - jak można sądzić w celach promocyjnych - część swych usług nieodpłatnie. Warto w poszukiwaniu informacji biznesowej zajrzeć na strony DataStar (<http://dsweb.krinfo.ch/>), DIALOG-u (DIALOGWeb - <http://dialog.krinfo.com>), LEXIS-NEXIS (<http://www.lexis-nexis.com/>), MOODY'S (<http://www.moody.com/>), PC Quote (<http://www.pcquote.com/>), Profound (<http://www.profound.com/>) etc.

Ten krótki przegląd źródeł informacji biznesowej w Internecie podsumujmy uwagą, że jest on z konieczności bardzo wybiórczy i nastawiony raczej na wskazanie punktów startowych dla kwerend w tym zakresie a nie na pogłębioną analizę zjawiska wirtualnej *business information*.